

Protokół

17. posiedzenia, I. sesyi, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 12. października 1908.

Początek o godzinie 10 minut 30 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obechnych posłów 129.

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 15. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów; protokół 16. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Marszałek oznajmia, że udzielił urlopu na dwa dni p. Jaworskiemu, na jeden dzień p. Battaglii.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 12. października

1908 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji budżetowej: L. s. 2222—2232, 2240, 2255, 2262, 2266—2268, 2270, 2273, 2276, 2278.

Komisji szkolnej: L. s. 2233—2239, 2241—2245, 2277.

Komisji gminnej: L. s. 2254, 2264, 2272.

Komisji petycyjnej: L. s. 2260, 2283.

Komisji administracyjnej: L. s. 2256 do 2259, 2261, 2269.

Komisji prawniczej: L. s. 2275.

Komisji gosp. kraj.: L. s. 2265, 2271.

Komisji drogowej: L. s. 2248—2252, 2281, 2282.

Komisji kolejowej: L. s. 2246, 2247.

Komisji przemysłowej: L. s. 2253, 2263.

Po odczytaniu petycyi L. s. 2279 gminy Żywiec o policzenie do drugiej klasy plac nauczycielskich przemawia p. Szwed popierając tę petycę.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Marszałek udziela głosu p. Komisarzowi rządowemu c. k. wiceprezydentowi Namiestnictwa Włodzimierzowi hr. Łosiowi, celem udzielenia odpowiedzi na interpelacye.

Przemawia p. komisarz rządowy i odpowiada na interpelacye:

1) pp. Cielucha i tow. z dnia 26. września 1908 w sprawie ograniczeń w obrocie targowym;

2) pp. Makucha i tow. z dnia 24. września 1908 w sprawie wyborów gminnych w Podpieczarach;

3) pp. Oleśnickiego i tow. z dnia 26. września 1908 w sprawie sprzedaży tłoki gminnej w Drohobyczu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Błażowa (powiat Rzeszów) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa.

Sprawozdawca p. Wereszczyński odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone projektem następującej ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . . o zezwoleniu gminie Błażowa (powiat Rzeszów) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, i piwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gminie Błażowa (powiat Rzeszów) zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy przez lat dziesięć opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumcyi przeznaczonych według następującej taryfy:

1) Od jednego litra stustopniowego spirytusu, dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, po 16 h., czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 16 koron.

2) Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, jako to: araku, rumu, koniaku, ponczowej eseneyi, likieru, śliwowicy i rozolisu, po 11 koron, czyli od jednego litra po 11 h.

3) Od jednego hektolitra piwa po 3 kor. 40 h.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Błażowa.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumcyi miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkeyi ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszstkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozp. z 17. lipca 1899 Dz. p. p. Nr. 120 część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. V.

Blizsze postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec roku 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Błażowej, a dla przeprowadzenia tej dzierżawy obowiązana jest gmina po koniec roku 1910 zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcyą galic. funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacyi w Błażowej.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany statutu Banku krajowego.

Sprawozdawca p. Adam, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbńskiego od czytania sprawozdania odczytuje, następujące wnioski komisji, sprostowawszy poprzednio omyłkę druku, a mianowicie w szóstym z góry ustępie sprawozdania we wierszu pierwszym zamiast słowa: „uznającą“ ma być słowo: „usuwającą“.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. §§. 104., 105., 109., 110., 111. i 112. statutu Banku krajowego zmienia się, jak następuje:

§. 104. w dzisiejszem brzmieniu znosi się i odtąd brzmieć ma:

§. 104. Dyrekcya ma siedzibę we Lwowie i składa się z trzech dyrektorów. Nadto będą zamianowani trzej zastępcy dyrektorów.

§. 105. w dzisiejszem brzmieniu znosi się i odtąd brzmieć ma:

§. 105. Wydział krajowy mianuje:

a) dyrektorów i zastępców dyrektorów na podstawie przedstawienia Rady nadzorczej, która w sprawie mianowania zastępców dyrektorów wysłucha poprzednio zdania urzędującej Dyrekcji;

b) naczelnego buchaltera i kasyera na podstawie przedstawienia Dyrekcji, oznaczając zarazem wysokość kaucyi służbowej dla tych obu funkcyjaryuszów.

Stosunki służbowe dyrektorów i zastępców dyrektorów określi Wydział krajowy po wysłuchaniu Rady nadzorczej osobnemi uormami, które poda do wiadomości Sejmu krajowego.

§. 109. ust. 12. w dzisiejszem brzmieniu znosi się i odtąd brzmieć ma:

§. 109. ust. 12. przedstawienie propozycji na posady dyrektorów, a po wysłuchaniu zdania urzędującej Dyrekcji również na posady zastępców dyrektorów (§. 105.).

§. 110. ust. 1., 2. i 7. w dzisiejszem brzmieniu znosi się i odtąd brzmieć mają:

§. 110. ust. 1. Rada nadzorcza składa się z 12 członków i 4 zastępców, wybranych przez Sejm krajowy na przedstawienie Wydziału krajowego.

§. 110. ust. 2. Wydział krajowy mianuje z grona Rady nadzorczej przewodniczącego i dwóch jego zastępców.

§. 110. ust. 7. Dopóki nowowybrani członkowie i zastępcy nie wejdą w urzędowanie, urzędują dotychczasowi członkowie i zastępcy, chociaż czas ich urzędowania upłynął.

§. 111. zmienia się, jak następuje:

§. 111. Na posiedzeniach Rady nadzorczej biorą udział z głosem doradczym dyrektorowie lub urzędujący ich zastępcy, z wyjątkiem sprawy wymienionej w §. 109. pod liczbą 12., która załatwioną być ma w nieobecności urzędujących członków Dyrekcji.

Do ważności uchwał Rady nadzorczej potrzebną jest obecność przewodniczącego

lub jednego z jego zastępców i siedmiu członków Rady nadzorczej lub ich zastępców, oraz dwóch dyrektorów lub urzędujących zastępców i większość głosów obecnych członków Rady nadzorczej względnie ich zastępców.

Przy załatwieniu sprawy, wymienionej w §. 109. liczba 12., potrzebną jest obecność przewodniczącego lub jednego z jego zastępców, dziewięciu członków Rady nadzorczej lub ich zastępców.

Ustęp. 4. pozostaje bez zmiany.

§. 112. l. 8. w dzisiejszem brzmieniu znosi się i odtąd brzmieć ma:

§. 112. l. 8. mianowanie dyrektorów, zastępców dyrektorów, buchaltera i kasyera (§. 104. i 105.).

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby potrzebę zmiany §. 115. statutu Banku krajowego wziął pod rozwagę i w tym przedmiocie przedłożył Sejmowi sprawozdanie z odpowiednim wnioskiem na najbliższej sesji sejmowej.

III. Petycję Wydziału Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie do L. 1.209/872 odstępuje się Wydziałowi krajowemu.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Korol.

Przemawia p. Lewicki i stawia następującą rezolucję:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Z uwagi, że statut Banku krajowego nie zawiera postanowień językowych, przeto poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Dyrekcją Banku krajowego w myśl ustawy z 9. kwietnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 21 o języku urzędowym władz autonomicznych wydał odpowiednie przepisy dla Banku krajowego co do używania języków krajowych.

Przemawia p. Maryewski.

Izba popiera rezolucję p. Lewickiego.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i wnosi odesłanie rezolucyi p. Lewickiego do komisji bankowej z poleceniem zdania sprawy.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie i bez rozprawy wnioski I.—III. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Marszałek odczytuje rezolucję p. Lewickiego i oznajmia, że p. sprawozdawca postawił wniosek o odesłanie do komisji bankowej tej rezolucyi z poleceniem zdania sprawy i że p. Lewicki zgodził się na ten wniosek p. sprawozdawcy.

Izba bez rozprawy uchwała przekazanie powyższej rezolucyi p. Lewickiego komisji bankowej z poleceniem zdania sprawy Sejmowi.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

Sprawozdawca p. Cielecki, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji, sprostawszy omyłkę druku, a mianowicie we wniosku I. komisji opuszczono słowo: „krajowych“ przed słowami: „niższych“, a w nagłówku sprawozdania opuszczono słowo „niższych“ po słowie „krajowych“.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w uwzględnieniu uwag poczynionych w sprawozdaniu zajął się ułożeniem nowego etatu poborów nauczycieli niższych szkół rolniczych tak, aby etat ten o ile możności w najbliższym roku mógł wejść w życie.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby celem obmyślenia sposobu rozpowszechnienia praktycznej wiedzy rolniczej w naj-

szerszych kołach ludności włościańskiej zwołał konferencyę złożoną z sił fachowych z uwzględnieniem jej wyników przedłożył Sejmowi odpowiednie wnioski na następnej sesyi.

4 Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przystąpił do zamianowania inspektora dla krajowych szkół rolniczych.

Tem sprawozdaniem zostaje również załatwioną petycyą p. Tabeau.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Makuch.

Przemawia p. Stefczyk i stawia następującą poprawkę do wniosku 3. komisji:

Po słowach: „z uwzględnieniem jej wyników“ wstawić słowa: „wszedł w porozumienie z c. k. Rządem co do pokrycia potrzebnych w tym celu wydatków i“.

Przemawia p. Senyk i stawia następującą poprawkę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby celem praktycznego wykształcenia jak największej ilości rolników w kraju wstawił do budżetu na rok 1910 odpowiednią kwotę na stypendya dla synów włościańskich i młodych gospodarzy rolnych, którzyby to wykształcenie we wzorowych gospodarstwach krajowych względnie pozakrajowych w granicach naszej monarchii nabywać mogli.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Pilat.

Po zamknięciu rozprawy na wniosek sekretarza p. Urbańskiego Marszałek oznajmia, że do głosu zapisani są pp. Wasung i T. Staruch.

Przemawia zapisany do głosu p. Wasung.

Przemawia zapisany do głosu p. T. Staruch i stawia poprawkę następującą do wniosku 3. komisji:

po „sił fachowych“ dodać słowa „obu narodowości“.

Marszałek odczytuje poprawkę p. Stefczyka, która opiewa:

we wniosku 3 komisji po słowach: „z uwzględnieniem jej wyników“ wstawić słowa: „wszedł w porozumienie z c. k. Rządem co do pokrycia potrzebnych w tym celu wydatków i“

Izba popiera poprawkę p. Stefczyka.

Marszałek czyta poprawkę p. Senyka, która opiewa:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby celem praktycznego wykształcenia jak największej ilości rolników w kraju wstawił do budżetu na rok 1910 odpowiednią kwotę na stypendya dla synów włościańskich i młodych gospodarzy rolnych, którzyby to wykształcenie we wzorowych gospodarstwach krajowych względnie pozakrajowych w granicach naszej monarchii nabywać mogli.

Izba popiera tę poprawkę p. Senyka.

Marszałek czyta poprawkę p. T. Starucha, która opiewa:

we wniosku 3. komisji po „sił fachowych“ dodać słowa „obu narodowości“.

Izba popiera poprawkę p. T. Starucha.

Przemawia sprawozdawca p. Cielecki i przyjmuje poprawkę p. Stefczyka i T. Starucha.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie i bez rozprawy wnioski: 1., następnie 2. komisji, następnie 3. wniosek komisji wraz z poprawką p. Stefczyka i T. Starucha, przyjęte przez p. sprawozdawcę, w końcu uchwała wniosek 4. komisji.

Przemawia p. Senyk pod względnym formalnym.

Marszałek udziela wyjaśnienia, poczem Izba odrzuca rezolucyę p. Senyka po poprzedniem odczytaniu jej przez Marszałka.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych zimowych szkołach rolniczych i o działalności nauczycieli wędrownych.

Sprawozdawca p. Kurowiec, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych zimowych szkołach rolniczych i o działalności nauczycieli wędrownych.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę potrzebę reorganizacji działalności i planu szerszej akcji na polu szkół zimowych i nauczycieli wędrownych i w tym celu poddał tę sprawę pod obrady fachowej konferencji dla spraw rozszerzenia wykształcenia rolniczego zwołać się mającej.

3. Sejm zatwierdza przeniesienie krajowej szkoły zimowej rolniczej z Niewiarowa do Tęgororza.

4. Petycję Dra Golińskiego, krajowego inspektora sadownictwa o stabilizację odstępnie się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Kiweluk i stawia następującą poprawkę do 3. rezolucji.

Do ankiety tej mają być wezwani zastępcy Towarzystw oświatowych i gospodarczych obu narodowości kraju.

Izba popiera tę poprawkę p. Kiweluka.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przyjmuje poprawkę p. Kiweluka.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie i bez rozprawy wnioski 1—4 komisji, które p. sprawozdawca odczytuje, między tymi wniosek 2.

wraz z poprawką p. Kiweluka, przyjętą przez p. sprawozdawcę.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Andrzeja Lubomirskiego w sprawie rozdziału powiatu łańcuckiego na dwa powiaty i utworzenia samoistnej reprezentacji powiatowej w Przeworsku.

Sprawozdawca p. Starzyński, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji, sprostowawszy omyłkę druku, a mianowicie na 2 stronie sprawozdania we wierszu trzecim z góry zamiast słowa: „łańcuckiego“ ma być „przeworskiego“:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by sprawę rozdziału obecnego powiatu łańcuckiego na dwa samoistne powiaty i utworzenia odrębnej reprezentacji powiatowej w Przeworsku, obejmującej powiat polityczny przeworski, jak najprędzej zbadał i Sejmowi odpowiednie wnioski przedłożył.

Marszałek otwiera rozprawę nad powyższym wnioskiem komisji.

Przemawia p. Skołyszewski i wnosi o zwrócenie sprawozdania komisji.

Marszałek oznajmia, że ma zamiar zamknąć posiedzenie, ponieważ sprawa wywoła prawdopodobnie dłuższą rozprawę.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacji.

Sekretarze p. p. Urbański, a następnie Skwarko odczytują zgłoszone wnioski i interpelacje, które opiewają:

W n i o s e k

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że w bieżącym roku przeniesione zostały do drugiej klasy dodatku aktywalnego dla urzędników państwowych, miasta: Stanisławów, Tarnopol, Tarnów,

Jarosław, Nowy Sącz, Podgórze i inne, które co do ilości mieszkańców nie dorównują miastu Kołomyi, pozostawionej w dotychczasowej klasie trzeciej;

zważywszy, że w mieście Kołomyi pod względem drożyzny mieszkań jako też najważniejszych artykułów żywności istnieją co najmniej takie same warunki jak w miastach, które do drugiej klasy już zostały posunięte, przeto pominięcie Kołomyi nastąpiło prawdopodobnie tylko przez przeoczenie;

zważywszy wreszcie, że wskutek takiego pominięcia miasta Kołomyi wytworzoną została nierównomierność, która powoduje słuszne niezadowolenie sfer urzędniczych w Kołomyi.

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie Kołomyję przeniósł do 2. klasy dodatku aktywalnego dla urzędników państwowych.

Wnioskodawca:

Kleski w. r.

Adam, Rittel, Federowicz, Landau, Merunowicz, Bednarski, Sebätzel, Sare, Michałowski, Ciuchciński, Tertil, Sala, Bandrowski, Maryewski, Niementowski, Doliński.

W n i o s e k

Zważywszy, że z powodu anormalnej konfiguracji powiatu brzozowskiego znaczna część gmin tego powiatu, położona w okręgu sądowym dynowskim, jest o 45 do 50 km. od siedziby starostwa w Brzozowie oddalona;

zważywszy, że taka odległość gmin od siedziby starostwa utrudnia administrację powiatu i jest zbyt uciążliwą dla ludności;

zważywszy, że te anormalne stosunki dałyby się zmienić przez utworzenie starostwa w Dynowie, siedzibie sądu okręgo-

wego, oddalonego od Brzozowa o 40 kilometrów.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przy najbliższem pomnożeniu starostw w naszym kraju przystąpił do utworzenia starostwa w Dynowie.

Wnioskodawca:

Zdzisław Skrzyński w. r.

A. Lubomirski, Jędrzejowicz, Hupka, Tad. Cieński, Sozański, Krzecunowicz, Mars, Bernadzikowski, Styła, Czartoryski, Stefczyk, Sala, Lewandowski, Wasung, Skołyżewski, L. Cieński, Kozłowski, Wodzicki.

W n i o s e k

posła Rutowskiego i tow.

Zważywszy, że sprawa budowy krajowego szpitala dla chorób zakaźnych od szeregu lat czeka bezskutecznie załatwienia,

zważywszy, że stosunki w szpitalu krajowym we Lwowie, w dziale chorób zakaźnych i epidemicznych są wręcz zatrważające, że szpital ten już od wielu lat nie wystarcza na objęcie normalnej liczby chorych z okolic i Lwowa, że urządzenia urągają wręcz nauce i doświadczeniu;

zważywszy, że, jak stwierdzono, brak szpitala dla chorób zakaźnych, a co za tem idzie niemożliwość izolacyi, jest nieustannym powodem rozwlekania chorób i wzrostu epidemii do rozmiarów niebywałych;

zważywszy, że jak stwierdzono, obecna epidemia szkarlatyny spowodowała wielką klęskę w mieście, a w skutkach nawet olbrzymie materialne koszta dla gminy, a przez popłoch wywołany epidemią, omijanie Lwowa, milionowe straty dla jego obywateli.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. We Lwowie ma stanąć jak najrychlej odpowiadający potrzebie, obliczony na 200 do 250 łóżek, urządzony według

wymogów nowoczesnych, systemem pawilonowym Krajowy szpital dla chorych zażyłych.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby natychmiast przystąpił do robót przygotowawczych, zapewnienia gruntu pod budowę i wygotowania planów na najbliższą sesję sejmową.

Wnioskodawca:
Rutowski w. r.

Ciuchciński, Maryewski, Maiss, Bandrowski, Bednarski, Adam, Merunowicz, Landau, Doliński, Sara, Skarbak, Tertil, Rittel, Sala, Żardecki.

W n i o s e k.

posła Górskiego i tow. w sprawie obwałowania rzeczki Stradomki na przestrzeni gruntów miejskich w Łapanowie powiat Bochnia.

Wysoki Sejmie!

Zważywszy, że rzeczka Stradomka rok rocznie wyrządza olbrzymie szkody w miasteczku Łapanowie, co niejednokrotnie przez władze publiczne stwierdzone zostało;

zważywszy, że tegoroczny wylew zagroził wprost bezpieczeństwu życia i zdrowia mieszkańców domów w środku miasta położonych;

zważywszy, że po każdym wylewie zdrowotność ogólna, a zwłaszcza dzieci, ogromnie cierpi, a z powodu niewielkiej przestrzeni do obwałowania niema nadmiernych trudności w przeprowadzeniu robót ochronnych,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził na miejscu badania i wykonał kosztorys obwałowania Stradomki na przestani gruntów miejskich w Łapanowie;

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wyjednał przyczynienie się Skarbu

Państwa i stron interesowanych do kosztów tych robót melioracyjnych, tak, aby roboty te datkiem państwa, kraju i stron interesowanych w jak najkrótszym czasie przeprowadzone zostały.

Wnioskodawca:
Górski w. r.

Starzyński, Czecz, Hupka, E. Mycileski, Kozłowski, Halbau, Wodziecki, L. Cieński, J. Brunicki, Maiss, Styła, Myjak, Cieluch, Bernadzikowski, A. Lubomirski, Stadnicki, Skrzyński, Sapięha.

W n i o s e k.

posła Ł. Winniczuka i tow. w przedmiocie przyspieszenia regulacyi rzeki Bystrzycy nadwórniańskiej w jej biegu przez powiat stanisławowski.

Rzeka Bystrzyca nadwórniańska w swym biegu przez powiat stanisławowski, a więc w biegu dolnym, rok rocznie wylewa i nanosi nadbrzeżnym mieszkańcom nieobliczalne szkody.

I tego roku wystąpiła ona kilka razy z brzegów, pozalewała i poniszczyła wszystkie nadbrzeżne pola.

Szczególnie dały się odczuć wylewy wsi Opryszowcom, gdzie woda zalała ponad 100 morgów ogrodów i gruntów.

Wobec tego podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Wysokim c. k. Rządem w jak najkrótszym czasie przeprowadził regulację Bystrzycy nadwórniańskiej w jej biegu przez powiat stanisławowski.

Wnioskodawca:
Winniczuk.

Kiweluk, Sodomora, Sandulak, Krysowaty, A. Staruch, T. Staruch, Dumka, Traez, Oleśnicki, Myroniuk-Zajaczuk, Skwarko, Kolpaczkiwicz, Makuch, Krynicki, Szwed.

W n i o s e k

posła ks. Kornela Senyka i tow. w sprawie zmiany obecnej formy topki soli na sól mialką pakowaną w papierowych paczkach (kartonach) po 1 i 1/2 kilograma, a do czasu, póki to nastąpi, na pakowanie terażniejszych topek soli po 10 sztuk w jeden karton papierowy, jak to już praktykuje się w Galicyi zachodniej.

Wobec tego, że solą mialką daleko wygodniej solić, nie potrzebując jej wprzód trzeć na tarce lub strugać nożem;

wobec tego, że obecna forma soli kuchennej w topkach jest dla przewozu bardzo niepraktyczną, ponieważ wymaga jeszcze słomy do opakowania, a mimo to topki przy transporcie rozbijają i kruszą się i nie tak łatwo znajdzie się na nie kupiec czyli narażają sprzedającego na stratę;

wobec tego, że często w kraju wydzierają się zarazy na bydło i przejazd przez wsie nawiedzone zarazą ze słomą, przeznaczoną na opakowanie soli bądźto z salin bądźto ze składów, jak i z wszelką paszą lub nawet siedzeniem słomianem dla furmana — jest im wzbroniony, albo trzeba wszystką słomę i paszę, jaka się znajduje na furze, przed wjazdem do tegoż spalić — a wówczas niema w co soli zapakować; w takich razach zostają tak składy jak i sklepiki zupełnie bez soli;

wobec tego, że najbiedniejsze warstwy ludności często nie rozporządzają nawet i taką kwotą, aby naraz kupić całą topkę soli, a często zdarza się, że niesumienni handlarze soli rzną topkę na 2, a nawet 4 części, a solą, która jako mialkie odpadki po przerznięciu topki im pozostaje w zysku, sami solą — oszukując w ten sposób kupującego nędzarza —

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby przedsięwziął odpowiednie kroki u Wysokiego c. k. Rządu, iżby w miejsce soli wydawanej w formie topek wydawał sól kuchenną

mialką w paczkach papierowych (kartonach) po 1 i 1/2 kilograma, a póki to nastąpi o pakowanie obecnych topek w papier kartonowy po 10 sztuk, jak to już praktykuje się w Galicyi zachodniej.

Wnioskodawca:

Kornel Senyk.

Hanczakowski, Korol, Tracz, Myroniuk-Zajaczuk, Lewicki, Kurowiec, A. Staruch, Dumka, Sandulak, Kiweluk, Oleśnicki, Winniczuk, Makuch, Krynicki, Dudykiewicz.

W n i o s e k

posła Michała Myroniuka-Zajaczuka i tow. w sprawie regulacji dopływów rzeki Prut, a mianowicie rzek: Pistynka, Luczka i Sopówka w pow. kołomyjskim i peczeniżyńskim.

Pierwsza z wymienionych rzek płynie przez gminy Brustury, Kosmacz, Prokurawę, Szeszory, miasteczko Pistyń, wieś Mykietyńce, Ispas i Werbiż niżny.

Druga przez Akreszory, Bania-Berezów, Tekucza, Berezów wyżni, średni i dolny, Lueza, miasteczko Jablonów, wieś Stopczatów, Kowalówka, Myszyn, Kluczów wielki, Werbiż wyżny i niżny.

Trzecia przez Młodiatyn, Maskówkę Rungury, miasteczko Peczeniżyn, wieś Sopów i Werbiż niżny.

Te rzeki rok rocznie w czasie powodzi zabierają po kilkanaście morgów nadbrzeżnych urodzajnych gruntów w każdej wsi i stanowią teraz przestrzeń kamienistą na kilkaset metrów wszcz sięgającą, a „zarinki“ w niejednej wsi dochodzą do 1/20 części obszaru tej wsi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby wyjednał w Ministerstwie rolnictwa jak najszybciej opracowanie projektu regulacji i zabudowanie rzek górskich Pistynka, Luczka i Sopówka i aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył Sejmowi projekty u-

staw, zapewniających wykonanie naprowadzonych robót regulacyjnych przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego.

Wnioskodawca:

Michał Myroniuk-Zajaczuk.

Lewicki, Winniczuk, Kurowiec, A. Staruch, Makuch, Oleśnicki, Dumka, Sandulak, Senyk, T. Staruch, Krynicki, Kiweluk, Tracz, Hanczakowski, Dudykiewicz.

W n i o s e k

posła Michała Myroniuka-Zajaczuka i tow. w sprawie budowy drogi gminnej I. klasy Jabłonów-Kosmacz powiatu peczeniżyńskiego.

Już od r. 1902 stara się Rada powiatowa kołomyjska u Wydziału krajowego o subwencję z funduszy krajowych na budowę drogi gminnej I. klasy z Jabłonowa do Kosmacza, jednak starania te były daremne.

Budowa tej drogi, jak brzmi obliczenie zestawione przez Wydział krajowy, kosztować będzie około 200.000 K.

Droga ta jest potrzebną dla ruchu komunikacyjnego gminom: Kosmacz, Prokurawa, Brustury i Rzeczka, a także dla naprawienia drogi do Jabłonowa i do Kosowa.

Wobec tego podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na budowę drogi gminnej I. klasy z Jabłonowa do Kosmacza udziela się subwencję z krajowego funduszu drogowego w wysokości połowy kosztów budowy tej drogi, t. j. 100.000 kor.

Wnioskodawca:

Michał Myroniuk-Zajaczuk.

Oleśnicki, Krynicki, Hanczakowski, Korol, Senyk, Sandulak, Dumka, T. Staruch, Kiweluk, Lewicki, Kurowiec, A. Staruch, Makuch, Dudykiewicz, Tracz.

I n t e r p e l a c y a

posła Dr. Kościa Lawickiego i tow., do c. k. Rządu w sprawie wyborów gminnych

w miasteczku Sokolówce powiatu złoczowskiego.

Dnia 28. grudnia 1906 rozwiązano Radę gminną w miasteczku Sokolówce i ustanowiono komisarzem rządowym Emanuela Brandstetera, który mieszka w Olesku i tylko raz na tydzień dojeżdża do Sokolówki, a za niego urzęduje Mendel Horowitz, który spowodował rozwiązanie Rady gminnej w Sokolówce.

Wskutek tego panuje w gminie nieład i rujnowanie majątku gminnego, a c. k. Starostwo w Złoczowie mimo przedstawień nie stara się przyspieszyć i umożliwić przeprowadzenie legalnych wyborów gminnych w Sokolówce.

Takie postępywanie c. k. władz wywołuje w gminie poważne zaniepokojenie i poruszenie i doprowadzić może do groźnych rozruchów w gminie.

Z tych powodów zapytują podpisani:

1) Czy c. k. Rząd raczy rozporządzić, by w gminie Sokolówka w czasie możliwie najkrótszym przeprowadzono wybory Rady gminnej?

2) Czy c. k. Rząd raczy wydać wskazane zarządzenia, by te wybory gminne odbyły się zupełnie legalnie?

3) Czy raczy c. k. Rząd wglądać w listę wyborców gminy Sokolówka, tak, by ta lista odpowiadała wymogom ustawy i rzeczywistości?

Interpelant:

Dr. Kost Lewicki.

Oleśnicki, Makuch, A. Staruch, T. Staruch, Korol, Kurowiec, Dumka, Kiweluk, Sandulak, Winniczuk, Hanczakowski, Tracz, Myroniuk-Zajaczuk.

I n t e r p e l a c y a

p. Eug. Oleśnickiego i tow. do c. k. Rządu w sprawie bezprawnego i stronniczego postępowania c. k. Dyrekcji okręgu skarbowego w Stanisławowie w sprawie nadania trafiki we wsi Trybuchowce pow. Buczacz.

Od 1902 r. prosi czytelnia „Proświty“ w Trybuchowcach c. k. Dyrekcję okręgu skarbu w Stanisławowie o nadanie jej trafikki.

Istniejące we wsi tow. „Kółko rolnicze“ mające takie same cele, posiada już dawno trafikę. Część, w której mieści się czytelnia „Proświty“, zajmuje $\frac{1}{4}$ część wsi, a odmowę swoją uzasadniała c. k. Dyrektora skarbową tem, że w tej części jest już trafikka i więcej nie trzeba.

Dnia 19. czerwca 1908 ustąpiła trafikantka Henia Weintraub, która miała trafikę w tej części wsi, gdzie znajduje się czytelnia „Proświty“, a czytelnia znowu kompetuje o trafikę i wnosi 24. czerwca podanie. Ale znowu dostaje odmowną odpowiedź tym razem z motywem, że trafikę nadano innemu kompetentowi, a nawet nie zwrócono czytelnii stempla na 2 kopy.

Tą opróżnioną trafikę i to w czysto ruskiej części wsi, dostało znowu „Kółko rolnicze“, tak, że obecnie ma już dwie trafikki we wsi, a czytelnia „Proświty“ żadnej.

Takie nierównomierne traktowanie „Proświty“ i „Kółka“ i uderzająca niesprawiedliwość i stronniczość c. k. Dyrekcji w Stanisławowie nie powinny mieć miejsca.

Przeto zapytujemy Wysoki c. k. Rząd:

Jak usprawiedliwi takie stronnicze i bezprawne postąpienie c. k. Dyrekcji okręgu skarbowego w Stanisławowie?

Czy jest skłonny przez tę Dyrekcję wyrządzone zło i krzywdę czytelnii „Proświty“ w Trybuchowcach naprawić, uchylając nieprawne zarządzenie c. k. Dyrekcji okręgu stanisławowskiego — i nadając trafikę czytelnii „Proświty“?

Czy skłonny jest Wysoki c. k. Rząd polecić c. k. krajowej Dyrekcji skarbu i podwładnym jej dyrekcjom powiatowym, aby przy nadawaniu trafik postępywały bezpartijnie i bezstronnie?

Interpelant:
Oleśnicki.

Kurowiec, Skwarko, Sodomora, Korol, Kiweluk, Senyk, Makuch, A. Staruch, T. Staruch, Dumka, Sandulak, Mironiuk-Zajaczuk, Winniczuk, Lewicki.

I n t e r p e l a c y a

posła Oleśnickiego i towarzyszy do c. k. Rządu w sprawie nieporządków w zarządzie gminy Jastrzębiec powiat Sokal.

W gminie Jastrzębiec w powiecie sokalskim urzęduje od 25 lat wójt Hawryło Kwasnycia. W czasie jego urzędowania tak w kasie gminnej pożyczkowej i administracyjnej jak i na całym majątku gminnym wykryto rozmaite nadużycia popełnione przez niego, a mianowicie:

1) W roku 1889 przy zamknięciu rachunków kasy pożyczkowej okazał się brak gotówki 54 K 48 h.

2) W roku 1903 pobrał on z kasy pożyczkowej z funduszu żelaznego kwotę 547 K 94 h. na wydatek administracyjny bezzwrotny bez wiedzy Rady gminnej, chociaż takiego wydatku być nie mogło, bo na wydatki administracyjne rok rocznie wkłada się do budżetu jednakowo — taka suma w tym roku z dodatków gminnych znikła.

3) W roku 1903 okazał się brak gotówki 194 K w kasie pożyczkowej. By pokryć ten brak, przypisał on do pożyczki Maksyma Huka sumę więcej o 50 K pod art. 4, a Janowi Buj sumę 100 K pod art. 5, zaś 40 K, zapłaconych przez Arsemicisza Tehora, nie wpisał do przychodu.

4) W roku 1903 otrzymał od Półtorakowskiego koszta procesowe 28 K i tych do kasy nie oddał.

5) W roku 1895 uchwaliła Rada gminna pobierać od pisarza okręgowego, mieszkającego w budynkach gminnych, roczny czynsz 100 K i złożyła na wójta obowiązek, by każdego roku z góry ten czynsz pobrał, jednak w księdze kasowej do dnia dzisiejszego sumy 1.300 K niema prenotowanej.

6) W roku 1905 pobrał od Wydziału powiatowego do sprzedania gałęzie z drzew przydrożnych do naprawy dróg kwotę 18 K i tejeż do kasy nie włożył.

7) W roku 1907 pobrał w c. k. Starostwie czynsz dzierżawy polowania gminnego w sumie 103 K a do kasy gminnej do dnia dzisiejszego nie włożył.

8) W roku 1908 zezwolił pobudować dom na pastwisku gminnym Omelanowi Podłużnemu wbrew zezwoleniu Rady gminnej.

9) Za konsensy na budowę domów zdiera mieszkańców i pobiera od tychże po 10 K, a do kasy nie składa.

Szpiechlerz gminny także npada bo nie wie gdzie w poprzednich latach do r. 1904 zboże się podziewało.

Rada gminna na te wszystkie nadużycia wносиła zażalenia do Wydziału powiatowego w Sokalu, jednakowoż nie otrzymywała na to żadnych odpowiedzi z tego powodu, że referentem wszystkich spraw jest sekretarz Wydziału powiatowego p. Kislinger, który zamiast zajmować się sprawami gminnymi, prowadzi w własnym zarządzie w gminie Jastrzębice fabrykę wyrobów betonowych, którą wybudował na gruncie wójta, a wójt razem z pisarzem okręgowym zajmuje się sprzedażą tych betonów. Z tej przyczyny sekretarz Rady powiatowej jest związany z wójtem interesem i dlatego działa na szkodę gminy, a na korzyść wójta.

Od 23. września pozostaje ten wójt w śledztwie za zbrodnię z §. 122., prowadzonym w c. k. Sądzie powiatowym w Sokalu do l. 7310/08, jednak chociaż Wydział powiatowy i c. k. Starostwo wiedzą o tem, nie zarządzili usunięcia tegoż z naczelnikostwa gminy na czas śledztwa.

Z powodu naprowadzonych wyżej stosunków zapytują podpisani:

1) Czy wiadome są te fakty c. k. Rządowi?

2) Czy c. k. Rząd skłonny jest zarządzić bezzwłocznie usunięcie Hawryła Kwa-

syny z urzędu naczelnika gminy i z całą energią pociągnąć go do karnej odpowiedzialności?

Wnioskodawca:
Oleśnicki.

Dr. Kost Lewicki, Dr. Kurowiec, Dr Korol, Dr. Makuch, Skwarko, Sodomora Sandulak, Kiweluk, Tracz, A. Staruch, T. Staruch, Dumka, Winniczuk, Senyk, Krynicki, M.-Zajaczuk.

I n t e r p e l a c y a

posła Sandulaka i towarzyszy do Wysokiego c. k. Rządu w sprawie gminnych wyborów w gminach Hawryłówka i Oslawy białe nadworniańskiego powiatu.

Gmina Hawryłówka powiat Nadwórna doczekała się wreszcie po dwóch latach i po interpelacyi wniesionej przez ruskich posłów w parlamencie — załatwienia protestu wniesionego przeciw wyborom nowej Rady gminnej, a które to wybory wreszcie stały się prawomocne. Zdawało się, że już nic nie stoi na przeszkodzie, aby nowa Rada gminna ukonstytuowała się i rozpoczęła swoje prawidłowe funkcyje. A jednak gmina zawiodła się i teraz w swoich nadziejach.

Jeszcze dnia 15. sierpnia b. r. nowa Rada gminna w obecności rządowego komisarza ukonstytuowała się, wybierając przy zachowaniu wszystkich ustawowych przepisów nową Zwierzchność gminną. Ale wybrana Zwierzchność gminna nie podobała się drugiej partyi, której kandydat na wójta przypadł; — otóż ona wniosła przeciw tym wyborom protest do c. k. Starostwa w Nadwórnej.

Mimo wpływu 2 miesięcy c. k. Starostwo w Nadwórnej całkiem tego bezpodstawnego protestu nie załatwia i nie wprowadza nowo wybranego wójta do urzędowania.

2. W gminie Oslawy białe powiat Nadwórna, odbyły się wybory nowej Rady gminnej jeszcze 12. maja 1908 r. Wybory odbyły się całkiem prawidłowo w obecności

rządowego komisarza. Ale niezadowoleni z tych wyborów wnieśli protest do Wysokiego c. k. Namiestnictwa, który dotąd nie został załatwiony, a sądząc po dotychczasowej praktyce, na rychle jego załatwienie niema nadziei.

Ponieważ gminna gospodarka w obydwu wspomnianych gminach jest strasznie zaniedbana i już ostatni czas, ażeby w sprawie tych gmin zaprowadzono ład, przeto podpisani zapytują:

1. Czy zechce Wysoki c. k. Rząd zarządzić, ażeby c. k. Starostwi w Nadwórnej bezwzględnie wprowadziło nowo wybranego wójta w gminie Hawryłówka w urzędowanie.

2. Czy zechce Wysoki c. k. Rząd zastosować bezwzględne załatwienie protestu wniesionego przeciw wyborom Rady gminnej w gminie Oslawy białe i ukonstytuowanie nowo wybranej Rady gminnej?

Wnioskodawca:
Jan Sandulak.

Dr. Kost Lewicki, Kurowiec, Makuch, Dumka, Skwarko, Kiweluk, Oleśnicki, A. Staruch, T. Staruch, Winniczuk, Tracz, Korol, Senyk, Mironiuk-Zajaczuk.

I n t e r p e l a c y a

posła Sandulaka i tow. do Wysokiego c. k. Rządu w sprawie zwlekania przez c. k. Starostwo w Żółkwi w rozpisaniu rozprawy konkurencyjnej dla reperacji budynków parafialnych w gr. kat. parafii Macoszyn powiatu żółkiewskiego.

Jeszcze uchwałą ustawowo ukonstytuowanego i potwierdzonego Komitetu parafialnego w Macoszynie powiatu Żółkiewskiego z dnia 7. października 1906 r. a drugi raz z dnia 25. czerwca 1907 uznano konieczną potrzebę reperacji parafialnych budynków, pomieszkania i studni i położono kosztorys robót, a dnia 26. stycznia 1907 odniósł się miejscowy proboszcz do gr. kat. konsystorza w Przemyślu, a to pod duiem

11. latego 1907 I. 606 do c. k. Starostwa w Żółkwi o spowodowanie konkurencyjnej rozprawy.

Jednak mimo, że upłynęło dwa lata c. k. Starostwo w Żółkwi dotychczas nie zarządziło konkurencyjnej rozprawy, chociaż członkowie Komitetu już kilka razy c. k. Starostwo urgowali. Referent c. k. komisarz Rudnicki „nigdy nie ma czasu“, po pierwsze dlatego, że przygotowywał wybory do Parlamentu, powtóre wybory do Sejmu, to znowu radził wójtowi, by dotyczące kosztu wstawił do budżetu gminnego, a w końcu pocieszał, że „to się jakoś zrobi“. — Lecz dotychczas niczego nie zrobił, a tymczasem budynki się rozłazały, w pomieszkaniu woda po głowie kapie, krokwie i belki gniją, studnia się wali, siano i zboże gnije, przez co nie tylko proboszcz ale i cała gmina narazoną jest na wielką szkodę.

Właściwą przyczyną, dlaczego c. k. Starostwo w Żółkwi nie chce przeprowadzić rozprawy konkurencyjnej, jest ta, że temu sprzeciwia się miejscowy kolator Stefan Dunin Kozicki z Sopotzyna, który nie chce ponosić przypadającej w myśl ustawy na niego części kosztów konkurencyjnych. On też głośno przechwala się, że niebo i ziemię poruszy, a do tego nie dopuści. To szlacheckie „veto“ jest jedyną racją, dlaczego c. k. Starostwo w Żółkwi odmawia urzędowej czynności.

Wobec tego zapytują podpisani:

Czy Wysokiemu c. k. Rządowi wiadome jest to postępowanie c. k. Starostwa w Żółkwi, i czy raczy on zarządzić, aby c. k. Starostwo w Żółkwi bezwzględnie spowodowało dotyczącą rozprawę konkurencyjną?

Interpelant
Iwan Sandulak.

Lewicki, Kurowiec, Tracz, Senyk, A. Staruch, Dumka, T. Staruch, Oleśnicki, Makuch, Kiweluk, Skwarko, Korol, Winniczuk, Mironiuk-Zajaczuk.

Marszałek oznajmia, że odczytane wnioski umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacje zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, oznaczając następne na dzień 14. października

1908 godzinę 11 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 2 minut 10 po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański, w. r.

Zacharyasz Skwarko, w. r.